

KNIHY SE SUPRALIBROS RODU ZÁSTŘIZLŮ VE SBÍRKÁCH VĚDECKÉ KNIHOVNY V OLOMOUCI¹

MARTA VACULÍNOVÁ

Abstrakt: Příspěvek se zabývá charakteristikou provenienčních znaků a obsahového složení souboru tisků převážně ze 17. století, označených supralibros Jana Bohuše ze Zástřizl a jeho manželky Zuzany Kateřiny Liborie ze Zástřizl a pocházejících zčásti z knihovny Karla Františka Benjamina ze Zástřizl ve Vědecké knihovně v Olomouci.

Klíčová slova: Knižní provenience, Jan Bohuš ze Zástřizl, Zuzana Kateřina Liborie ze Zástřizl, Boskovic, supralibros, alchymie, lékařství.

Rod Zástřizlů se v dosavadní literatuře objevoval zejména v souvislosti s koupí knihovny ženevského teologa Teodora Bezy, která měla být uskutečněna Jiřím Zikmundem ze Zástřizl koncem 16. století. Poněkud ve stínu tohoto (dosud neuspokojivě vyřešeného) problému, stojí ostatní členové rodu a jejich čtenářské záliby. Ve Vědecké knihovně v Olomouci je uchován velmi zajímavý celek z druhé poloviny 17. století. Společným jmenovatelem tohoto knižního souboru, čítajícího na 67 svazků, je (až na několik málo výjimek) jednotná úprava vazeb, jež jsou opatřeny na přední desce zlaceným tlačeným supralibros a na hřbetě mají malovaný monogram vlastníka, zkrácený titul a číslo. Supralibros náleží Janu Bohuši Václavu Morkovskému ze Zástřizl a jeho manželce Zuzaně Kateřině Liborii ze Zástřizl, rozené Prakšické, a vyskytuje se ve dvou velikostech, použitých na menší a větší formáty.² U některých exemplářů je supralibros raženo na červený podklad, celkem tedy můžeme rozlišit čtyři typy.

Zatímco supralibros se vztahuje k oběma manželům, monogram na hřbetě označuje vlastnictví samotné Zuzany Kateřiny, dá se tedy předpokládat, že vznikl po smrti Jana Bohuše a že Zuzana Kateřina je také původkyní číslování svazků, které byly uspořádány do několika řad podle formátů. Monogram „ZKLRZZ“ (Zuzana Kateřina Liborie rozená ze Zástřizl) je na svazcích s hřbetem ze světlého pergamentu či kůže malován rudou barvou, na tmavých hřbetech pastelovou, ve stejných barvách jsou pak vyvedeny i zkrácené tituly a čísla svazků.

U některých svazků dochází k odchylkám od typické formy vlastnických znaků, např. u signatury II 20.017 je monogram a titul namalován rumělkou až na zadní desce knihy, jinde (sign. 50.989) se kromě hřbetu opakuje ještě na přední desce, u jednoho svazku (sign. 16.949) titul na hřbetě zcela chybí, protože kniha je vázána v makulatuře středověkého pergamentového rukopisu. V případě, že kniha má úzký hřbet a malý formát, může být titul napsán na přední desce (sign. 34.409). Jednotnou formální úpravu knih doplňovala zelená ořízka

1 Příspěvek vznikl s finanční podporou Ministerstva kultury v projektu **NAKI 12DF023: PROVENIO – metodika výzkumu knižních proveniencí**. Autorka také velmi děkuje kolegům z VKOL Rostislavu Krušínskému a Jiřímu Glonkovi, bez jejichž pomoci by nebylo možné fond prostudovat, a dr. Jaroslavě Kašparové za pomoc při zpracování tisků.

2 Fotografie menšího supralibros uvádí Bohumír Lifka. Exlibris a supralibros rodopiscovou pomůckou. In: Časopis rodopisné společnosti československé, II./1930, č. 1–2, s. 8–14, obr. 3 na s. 11 s poznámkou, že „majetník, †1687, měl značný počet knih, z nichž několik nyní v Studijní knihovně v Olomouci.“ Nápisy na obou typech supralibros přepisuje Lifka ve svém díle *Exlibris a supralibros v českých korunních zemích v letech 1000 až 1900*. Praha, 1980, s. 106–107; starší literaturu uvádí na s. 112 v pozn. 236, zejména první popisu supralibros, který má Obrátil, K. J. O počátcích českého exlibris. In: *Sborník pro exlibris I*. Praha, 1923, s. 7–8.

a (tam, kde nebyly zachovány starší kovové spony) zelené tkanice. Pokud kniha již supralibros na přední desce měla, bylo vždy překryto jednotným zástřízlským supralibros, což značně znesnadňuje identifikaci předchozího majitele.

Je těžké odhadovat, kolik svazků měl knižní celek, který si svými monogramy označila Zuzana Kateřina ze Zástřizl. Podle původního číslování bylo možno rekonstruovat čtyři neúplné řady, číslované podle formátů. Podle chybějících čísel můžeme usoudit, že se v případě dochovaného celku jedná maximálně o třetinu celého souboru, tento odhad je však značně nepřesný. Knihy se zástřízelským supralibros se nacházejí i v jiných knihovnách, např. víme o dvou svazcích v knihovně Bohuslava Duška, uložené nyní ve sbírce starých tisků Knihovny Národního muzea³, a o jednom rukopise se supralibros a monogramem Zuzany Kateřiny na hřbetě v rukopisné sbírce Františkova muzea v Moravském zemském archivu.⁴

PROVENIENCE DOCHOVANÝCH SVAZKŮ

Knihy byly, jak bylo výše řečeno, součástí knihovny Jana Bohuše Václava Morkovského ze Zástřizl (cca 1610–1687) a jeho manželky Zuzany Kateřiny, která pocházela z praktické větve Zástřizlů a za Jana Bohuše, který byl jejím druhým manželem, se provdala po roce 1655. Jejich manželství bylo bezdětné a Zuzana Kateřina roku 1687 zdědila veškeré manželovo jmění. Dva roky poté se provdala za Františka Waltera Xavera z Dietrichštejna, syna panujícího knížete Ferdinanda, jenž byl o 41 let mladší než ona. Ještě před svatbou (a v té době mohly vzniknout i monogramy na hřbetech knih, zdůrazňující její vlastnictví) darovala mladému Dietrichštejnovi Boskovice a vymínila si právo dožít na boskovickém hradě. Zbytek majetku však Dietrichštejnové nezískali – užila jej k štědrému mecenátu církevních institucí a podpoře příbuzných a přátel, jak o tom také svědčí její závěť z roku 1691.⁵

Jako další a v tomto případě předchozí vlastník svazků ve zkoumaném celku výrazně vystupuje do popředí Karel František Benjamin ze Zástřizl, mladší bratr Jana Bohuše. Karel František obdržel roku 1647 od bratří Svatobořice, jež postoupil roku 1681 Janu Bohuši.⁶ Je pravděpodobné, že rok 1681 je také rokem jeho úmrtí. Tuto teorii nepřímo podporují

3 Lífka, *Exlibris...*, s. 112, pozn. 236 uvádí, že v Duškově knihovně je supralibros na Gumpenbergově *Atlas Marianus* 1657, viz Sborník NM - C, sv. XXIII 1978, č. kat. 228. Kniha s monogramem Zuzany Liborie na hřbetě a číslem 25 obsahuje také rukopisné exlibris Karla Františka Benjamina ze Zástřizl, bratra Jana Bohuše, a také údajný vlastnický vpisec Jana Amose Komenského. Jeho pravost vyvrátil Petr Mašek (*Atlas Marianus* a J. A. Komenský. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Praha: A.L.L. Production, 1992, roč. 44, č. 3, s. 108–109. a Vojtěch Balík vyslovil hypotézu, že se nejedná o Komenského, ale blíže neidentifikovaného Jana Kamenského (BALÍK, V. Komenský a Gumpenbergův *Atlas Marianus*. In: *Sborník Národního muzea v Praze: řada C – Literární historie*. Praha: Národní museum, 2012, s. 96–100.). Vlastník tohoto jména je skutečně doložen v Brně k roku 1680 a dokonce v souvislosti s mariánským kultem (zmínku jsme našli v tisku *Gemma Moraviae Thaumaturga Brunensis*. Brno, 1736, jenž líčí zázračná uzdravení přičítaná Svatotomášské Madoně v klášteře augustiniánů v Brně – na s. 208 se píše, že pan Jan Kamenský byl celý rok stížen ochrnutím, ale po modlitbách k ní se uzdravil. Kromě tohoto svazku, citovaného nyní jako *Dušek 228*, má malé zlatené zástřízelské supralibros na červeném podkladě a monogram Zuzany Liborie s číslem 48 na hřbetě také *Dušek 233 (Aristotelis aliorumque problemata*. Amsterodam, 1643). Další supralibros je na vazbě tisku KNM 62 A 12 *New und Vollkommen Kräuterbuch*. Frankfurt, 1625.

4 ZACHOVÁ, I. – PETR, S. – KERNBACH, A. *Soupis sbírky rukopisů bývalého Františkova muzea fondu G11 Moravského zemského archivu v Brně*. Vyd. 1. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2010. ISBN 978-808-6495-668, s. 407, signatura FM 874, č. 899. Jedná se o alchymistický rukopis z roku 1641 s malým červeným supralibros Zástřizlů, nese také pozdější heraldické exlibris Bedřicha Silva Taroucy, jenž rukopis daroval Františkovu muzeu.

5 Údaje v tomto odstavci jsou čerpány z vynikající pramenné studie Martina Plevy: Kulturní mecenáš boskovických Zástřizlůvců. Jeho proměny mezi renesancí a barokem. In: *Sborník muzea Blansko* 2000. s. 9–26.

6 *Ottův slovník naučný*, XXVII. Praha, 1908, s. 466 (autor hesla „ze Zástřizl“ je August Sedláček). Ve Svatobořicích měli Morkovští ze Zástřizl renesančně přestavěnou tvrz s pozdějšími barokními zásahy – je možné, že známé „svatobořické opice“ – hlavy boha Jana na bráně, datované do poloviny 17. století, pocházejí právě z doby Karla Františka Benjamina.

i dochované knihy z jeho vlastnictví (nejmladší z nich⁷ je z roku 1677 a žádné z později vydaných svazků v souboru už jeho exlibris nenesou.) Karel František zapsal své jméno celkem do 39 svazků v souboru. Jeho rukopisné exlibris, uvedené obvykle na předsádce nebo na titulním listu či jeho rubu, nemělo ustálenou formu, nacházíme je v tiscích v celé řadě variant, od nejuplněnější „Ex Libris Caroli Francisci Beniamini Liberi Baronis de Zzastrizl“⁸ až po nejstručnější „Ex Lib C: F: B: L: B: de Zzastrizl.“⁹

Necháme-li stranou fragment knihovny Karla Františka, k němuž se vrátíme níže, zbude nám ve zkoumaném souboru 26 tisků, které patřily pouze Janu Bohušovi a Zuzaně Liborii, u několika jsou doloženi dřívější vlastníci. Jeden z tisků první skupiny kromě klasického supralibros obsahuje na předním příděti rukopisné exlibris samotného Jana Bohuše: „Ex Libris Illustris: Dni. Dni. Ioannis, Bohuslai, Wenceslai, Liberi Baronis a Zastrizl. Hereditarii Dni. In Boskkowitz. Malenowitz. Et Gessenetz. Sacrae. Caesa. Maies. Consiliarii etc.“¹⁰ Z titulatury poznáváme, že nevzniklo před svatbou se Zuzanou Liborii, ale až po ní, protože ve výčtu jeho majetků v tituluře jsou i Malenovice, které mu přinesla věnem. Není pravděpodobné, že by šlo o autograf.

Soubor patřící oběma manželům se tematicky i zastoupením jazyků liší od dědictví po Karlu Františkovi – jedná se převážně o knihy v němčině, co do tématu cestopisy (Indie, Amerika, Turecko, Kongo), historické a politické zprávy reflektující zčásti ještě třicetiletou válku, zčásti aktuální situaci (zpráva o německém míru se Švédskem z roku 1648, akta švédského legáta z let 1674–76), literaturu o dějinách národů a panovníků (Cranzovy *Dějiny Dánska*, spis o polských kráľích apod.), o hospodaření a těžbě (*Bau- und Wasserkunst* s exlibris samotného Jana Bohuše či kniha o hornictví Lazara Erckera, vydaná na konci 16. století a o sto let později stále ještě užívaná) a zábavnou četbu. Kromě občasných zatrhávání prakticky neobsahují čtenářské značky. Tematicky do souboru vůbec nezapadá kniha komentářů alchymisty a hermetického filozofa Hieronyma Cardana (čekali bychom ji spíše ve vlastnictví Karla Františka, jehož exlibris však nemá). Zvláštní skupinu tvoří několik Blaeuových atlasů, opatřených velkým supralibros na červeném podkladě, které mají kolorované titulní listy. Za zmínku stojí i fakt, že žádná z knih nemá rok vydání v době po smrti Jana Bohuše, je tedy možné se domnívat, že za výběrem knih stál právě on. Také je pozoruhodné, že v souboru úplně chybí náboženská literatura, zvláště vzhledem k tomu, jak aktivní byla Zuzana Kateřina při podpoře náboženského života na svém panství. Při malém množství dochovaných tisků obou manželů však nelze dělat obecně platné závěry o povaze jejich knihovny.

DŘÍVĚJŠÍ VLASTNÍCI

Identifikace předchozích vlastníků u oněch šesti tisků, které mají dřívější posesory, byla nevelmi úspěšná. Předně jsou často vlastnické zápisy poškrtnuté nebo vymazány, v jednom případě je dokonce vyříznuto supralibros z přední desky.¹¹ I tam, kde se nám zachovala celá jména, se podrobnosti o jejich nositelích nepodařilo zjistit (August Schönebeke von Schönebeke, Martin Mladosch – rukopisná exlibris z roku 1646 v ex. sign. 14.251; Stanislaus Cusnicius, Zhořelec 1609, jenž je také autorem českých marginálií v sign. 16.177; Georgius Turdelius v sign. 19.928; „praefectus monetae“ Jakob Wolken v Praze 12. září 1647 u sign. II 13.802). Bez rozluštění zůstala zatím také dvě datovaná iniciálová supralibros (ISM 1591 na sign. II 15.404; SCT 1612 na velmi pěkné slepotiskové vazbě exempláře sign. II 15.436).

7 Sign. 15.708, *Officina sanitatis*. Norimberk, 1677.

8 Sign. 16.046.

9 Sign. 16.007-16.008.

10 Sign. III 9.218, *Bau- und Wasserkunst*. Norimberk s. a.

11 Sign. 17.752-17.753, *Historia Pannoniae*. Frankfurt, 1608.

Zajímavou hádanku představuje svazek, jenž měl původně erbovní supralibros na přední i zadní desce.¹² Na zadní desce je dochováno tlačené stříbřené heraldické supralibros pánů z Hradce (ve čtvercém štítu se zlatou kotvou a zlatým písmenem „M“ zelený vavřínový věnec a zlatočervené dělené pole), další supralibros – možná slavatovské, pokud se jednalo o alianční znak Lucie Otýlie z Hradce provdané za Viléma Slavatu – bylo zřejmě na přední desce překryto zástržliským. Tisku chybí titulní list, je možné, že i na něm bylo původně rukopisné exlibris, které by více napovědělo o původních majitelích tisku.

POZDĚJŠÍ VLASTNÍCI

Záznamy pozdějších vlastníků tisků jsou v celém souboru ojedinělé. Čtyři z nich nesou rukopisné exlibris konventu dominikánů v Boskovicích.¹³ Tento klášter Zuzana Kateřina a Jan Bohuš založili a po jejich smrti získal bohatý odkaz ze závěti, k němuž mohly patřit i příslušné knihy. Po zrušení kláštera Josefem II. v roce 1784 byl majetek řádu začleněn do náboženského fondu a později zřejmě převeden do olomoucké univerzitní knihovny. Jeden svazek má rukopisné exlibris konventu dominikánů v Olomouci,¹⁴ mohl se tam dostat přímo odkazem Zuzany Kateřiny, která na olomoucké dominikány pamatovala ve svém kšaftu.¹⁵ Z 65 knih ve zkoumaném souboru jich má pouze 5 pozdější vlastníky, dá se tedy předpokládat, že se soubor dostal do univerzitní knihovny jako celek.

KNIHY KARLA FRANTIŠKA BENJAMINA ZE ZÁSTRŽL

Svazky, dochované z knihovny Karla Františka, tvoří samostatnou skupinu i svým tematickým zaměřením. Týkají se převážně lékařství, péče o zdraví, přírodních věd, méně pak geografie a historie. Jejich majitel byl také jejich pilným čtenářem a téměř v každém exempláři zanechal své stopy. Kromě častého podtrhávání v textu a charakteristických čtenářských značek připisoval do tisků četné marginálie (často v jazyce originálu, nejčastěji latinsky, ale také německy a česky). Do knih nechával vevazovat volné listy (na začátek, ale i v průběhu tisků a zejména na konci), do nichž si činil buď výpisky z knihy samé, nebo připojoval tematicky příbuzné poznámky (nejčastěji recepty, ale i delší rukopisné pasáže, jež by měly být v budoucnu předmětem hlubšího studia). Výjimkou nejsou ani vlepené ilustrace, náčrtky a plánky i drobné lístky s poznámkami. Velká část vpisků je psána vlastní rukou Karla Františka, jinde napsal pouze odkaz a zbytek psal písař, někde v písařově textu opravoval či doplňoval. Používal tmavohnědý inkoust, odkazy „NB“ („nota bene“) dělal červenohnědou rudkou.

Ze svazků, jež mu patřily, velmi výrazně vystupuje jeho zájem o léčení chorob prostřednictvím léčivých rostlin i jiných prostředků, jež by dnešnímu čtenáři připadaly leckdy kuriózní. Kromě praktických lékařských informací a receptů si zapisoval i kuriozity. Například v tisku *Quadripartitum botanicum* (sign. 16.899) jsou vevázány listy s výpisky o čarodějnicích na hoře Brocken nadepsané Františkovou rukou *Appendix de ludis laniarum in monte Bructerorum, quem Blocksberg vocant*. V knize *Tractatus de tuenda sanitate* (sign. 19.927), kromě rukopisných receptů, najdeme též krátký exkurs o povaze vína podle původu nazvaný *De vino a loco nativo*.

V lékařství byla pro našeho čtenáře důležitá životospráva, v tisku *Arbor integra et ruinosa hominis* (sign. 15.726, s. 479) si podtrhnul pasáž o tom, že je důležité dobře spát a správně jíst.

12 Sign. II 20.017: *Navigatio in Regnum Congo Ioanni de Brii*. Frankfurt, 1598.

13 Sign. 11.736, 17.752, 43.164, II 31.713.

14 Sign. 602.095.

15 Pleva, *Kulturní mecenát...*, s. 25. Autor sice v článku vypisuje instituce, které získaly finanční dary ze závěti, ale nezmiňuje se, zda některá instituce jmenovitě obdržela knihy. Originál závěti v MZA Brno, G 140, inv. č. 1344, kart. 325, také skutečně žádné odkazy ve formě knih nejmenuje, pouze stanoví, že dary, které dala Zuzana Liborie církevním řádům, jim mají být ponechány i po její smrti. Je tedy možné, že některé knihy věnovala dříve.

Tamtéž najdeme výpisky o elixíru rukou písaře s poznámkami Karla Františka a vypsané recepty podle Paracelsa. Mezi lékařskými knihami nechybí ani lékařství proti moru – *Propugnaculum contra pestem* (sign. 15.727), tam je samozřejmě recept na protimorový lék v rukopise (*remedium pro tempore pestis*) a také vlepý krasopisně psaný návod na protimorní zařikávání.

Vzhledem k tomu, že žádná z dochovaných knih není v češtině, vyskytuje se i čeština jako jazyk rukopisných přípisů spíše vzácně, najdeme ji např. u vyobrazení rostlin v tisku *Hortulus Sanitatis* Castora Duranteho (sign. 14.898).

Ve zkoumaném knižním celku jsou samé knihy prozaické, přesto si Karel František zaznamenával i verše, týkaly se ovšem jeho hlavního zájmu – lékařství. Jako příklad můžeme uvést známé lékařské průpovědi, jež visívaly i v lékárnách a praví, že byliny by nebyly účinné, kdyby je Bůh neprodchnul svou silou:

„Ni Deus affuerit viresque infuderit herbis,
quid modo dictamnum, quid panacea iuant?“

či verše o žádoucí jednoduchosti léčebných postupů:
„Felix simplicibus novit qui tollere morbos,
pro quovis morbo est una vel herba satis.“

a další podobné verše, vypsané z *Grammarologie* Jacoba Sachse z Lewenheimu.¹⁶

Jak naznačují citované verše, byl Karel František příznivcem jednoduché léčby v duchu – ke každé části těla patří jedna rostlina. Tak je to dokumentováno na kresbě lidského těla, k jehož jednotlivým částem jsou přiřazeny léčivé rostliny, vevázané do kapesního herbáře Theodora Pancovia (*Theodori Pancovii herbarium portatile*, sign. 15.210, [8]). Zřejmě to byl svazek velmi používaný, jak naznačují četné lístky s rukopisnými doplňky Karla Františka a vevázané obrázky. Na konci je pak, zřejmě rukou písaře psaný, rejstřík v latinském a českém jazyce.

Zájem Karla Františka o dolování a mineralogii měl také částečně spojitost s lékařstvím. V tisku *Gründliche Beschreibung fremder Materialien und Specereyen* (sign. 15.012) najdeme rukopisný zápis o zvláštních kamenech, dovážených do Belgie, s odkazem na list psaný roku 1658 Simonem Scholtziem, toruňským lékařem a osobním lékařem polského krále. Tamtéž přičinil Karel František i latinské výpisky o dolování v Čechách, zejména v Jáchymově. Je-li řeč o léčivé síle kamenů, můžeme uvést i to, že našeho čtenáře zaujala i jejich opačná vlastnost – v *Epitome universam Dan. Sennerti doctrinam... complectens* (sign. III 15.402) najdeme v části pojednávající o jedech zatřzenou pasáž o těch, které se podávají tak, že se do něčeho namočí, a po straně rukopisný přípisek o kameni uherském, jenž se ponoří do vína, aniž by změnil jeho barvu a chuť a krátce po požití působí smrt.

Kromě lékařství se urozený čtenář věnoval také studiu historie a geografie. Pěkným dokladem čtenářské kultury je i originální záložka s poznámkami Karla Františka v *Chronica des königreich Ungarn* (sign. 18.482) mezi s. 652 a 653. Tamtéž najdeme mapu podlepenou částí dokumentu s maďarským textem a výpisky o Karpatech neboli sarmatském pohoří. Některé výpisky pocházejí z díla Davida Fröhlichha, které je rovněž ve fondu VKOL, nemá však zástrizlskou provenienci.¹⁷ Za zmínku stojí kresba k aktuální události – popravě uherkých vzbouřenců – předvázaná před titulním listem tisku *Beschreibung wie es mit denen Criminal-Processen... wider drey Graffen Franzen von Nadassdi, Peter von Zrin et Franz Chris-*

¹⁶ Sign. 14.640.

¹⁷ Sign. 995.460/ 1-4.

tophen Frangepan eigentlich hergangen [9]¹⁸, sign. 31.713 a přepsaný list hraběte Illesházyho z roku 1671 k té záležitosti s připojeným seznamem spiklenců.

Dokladem zájmu o vzdálené země jsou výpisky a obrázky v tisku Friedricha Martense z Hamburku *Spitzbergische... Reise Beschreibung* (sign. 20.100) – najdeme zde excerpta o Špicberkách a malovanou mapu. Tamtéž je i vlepený lístek s kresbou ryby a rukopisnou poznámkou, že obrázek pochází z relace hraběte z Alfeldu, tajného rady krále dánského, a s odkazem na zprávu Athanasia Kirchera v díle *Mundi subterranei Tom. II.* [10].

Zájem Karla Františka o české dějiny dokladuje spisek vázaný v zelené kožené vazbě se zlatou ořízkou a dekorativními sponami *D. Wenceslao Bohemorum duci ac martyri inchyto sertum* (sign. 34.409), věnovaný od novoměstských augustiniánů císaři, do něhož vepsal poznámky doplňující historické okolnosti svatováclavské legendy i citace z Dubravia.

V souboru jsou také knihy, které jejich majitel zřejmě tak důkladnému studiu nepodrobil, jako příklad můžeme uvést *Des heyligen Römischen Reichs Ordnungen*, který sice nese nám známé rukopisné exlibris, ale žádné přípisky v něm nejsou.

ZÁVĚR

Průzkum zástřízlských knih nepřinesl nové poznatky o knihách starších příslušníků boskovické větve, což je v jistém smyslu zklamáním, protože boskovičtí Zástřízlové, zejména v osobě Václava staršího, měli vzhledem k svému humanistickému vzdělání a kontaktům nepochybně pozoruhodnou knihovnu. Potvrdil také tvrzení o tom, že pozdější (už katoličtí) členové rodu nejevili o vzdělání a četbu větší zájem a věnovali se spíše hospodaření se svými majetky a mecenátu církevních institucí. Výjimkou mezi těmito posledními Zástřízly je jinak prakticky neznámá osobnost Karla Františka Benjamina ze Zástřízly, jenž zanechal reprezentativní knižní soubor, dobře dokladující jeho vzdělání, rozhled i čtenářské zájmy.

THE BOOK COLLECTION WITH SUPRALIBROS OF THE FAMILY ZÁSTRÍZL IN THE SCIENTIFIC LIBRARY IN OLOMOUC

Summary: The paper deals with the library of the noble family Zástřízl. An important fragment of this library (more than 60 books) is preserved in the Scientific Library in Olomouc. These books are mainly from the property of Karel František Benjamin of Zástřízl at Svatobořice (†1681). He was an engaged reader, wrote notices in margin of his books and added commentaries and citations in Latin, German and Czech Language. His book collection consisting mainly of medical, alchemic and historical literature was marked with typical handwritten exlibris. After his death, the library went into the possession of his brother Jan Bohuš of Zástřízl in Boskovice and his wife Zuzana Kateřina Liborie. They marked their books with characteristic pressed and gold-plated supralibros on the front cover of the books and with hand-painted monogram on the spine.

Keywords: Book provenance, Jan Bohuš of Zástřízl, Zuzana Kateřina Liborie of Zástřízl, Boskovice, Supralibros, Alchemy, Medicine.

Mgr. Marta Vaculínová, Ph.D. (*1969)

Vedoucí oddělení rukopisů a starých tisků Knihovny Národního muzea, vystudovala latinu a pomocné vědy historické na FF UK a disertaci v oboru klasická filologie obhájila na FF MU v Brně, zabývá se humanismem, zejména latinským.

¹⁸ Obrázky viz Barevná obrazová příloha.

Signatura	Signatura-ZKLRRZ	Titul	Vazba	Povolenice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
11.739	38	De secretis. Basilej 1642	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros červené zlačené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL"	Na titulním listu rkp. "Ex Libris Caroli Zastrizl".	řidké vpisky soudobé české a čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřizl
11.736, 11.737	41	Leonh. Fioravanti Physica, Frankfurt 1618	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zlačené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu rkp. "Ex Libris Caroli Zastrizl". Na rubu přední předsačky "Bibliothecae Conventus S. Dominici Boskovicensis Ord[en]is Praemo".	řidké vpisky soudobé latinské a čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřizl – konvent u sv. Dominika v Boskovicích
12.025	50	Trinum magicum, Frankfurt 1673	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zlačené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris C. F. B. L. B. de Zastrizl"	čtenářské značky jako v předchozích dvou tiscích	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřizl
11.340	47	A. Kircheri: Mathematicae naturae regnum, Amsterdam s.a.	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zlačené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Fran. Benia. L. B. de Zastrizl"	čtenářské značky, viz výše	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřizl
17.752, 17.753	asi 30	Historia... Pannoniae, Frankfurt 1608	zelená pergamenová vazba, uprostřed přední desky výřiznuté supralibros, na hřbetu přelepěná signatura ZZ psaná světlým písmem a titul.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Fran. Beniamini L. B. de Zastrizl". Nad tím přeskrtnuté exlibris s datem nákupu ve Vídni 1629, pod ním zkratka "BZ"? Na předsačce "Conventus S[anc]ti Pl[at]ris Dominici Boskovicensis"	Vpisky latinské, vepsaná celá folia, více rukou.	??? Vídeň 1629 – BZ (Bohuš ze Zástřizel?) – Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřizl – konvent u sv. Dominika v Boskovicích
11.339	46	A. Kircheri Scrutinium, Lipsko 1659	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zlačené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli L. B. de Zastrizl"	čtenářské značky, vlepěný listek s latinským komentářem	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřizl
12.958	45	Aphorismi politici, Utrecht 1652	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zlačené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky pergamenových tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli F. B. L. B. de Zastrizl"	čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřizl

Signatura	Signatura-ZKLRZZ	Titul	Vazba	Povolenice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
12.963	66	Baconi Sermones fideles, Leiden 1644	světlá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Franc. Beni. Lib. B. de Zzastrizli"	Na titulním listu latinský citát s iniciálami GSPDM. Na zadní předšádce latinská excerpta? Bez čtenářských značek!	GSPDM - Karel František Benjaminek ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástřizl
13.717	65	Lipsii Politicorum lib. VI., Amsterodam 1669	světlá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris C. F. B. L. B. de Zzastrizli"	ojedinelé čtenářské značky	Karel František Benjaminek ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástřizl
14.251	47	De destillatione, Basilej 1585	světlá slepotisková, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", na zadní desce zláčený slepotiskový profil Krista. Dochována jedna spona ze dvou. Červená ořížka.	Na titulním listu přeškrtnuté ex libris "Augustus Schönebecke de Schönebeck", pod tím rovněž přeškrtnuté "Ex libris M. Martini Mladoch Anno 1646". Nahoře "Ex Libris Caroli F. B. L. B. de Zzastrizli"	Čtenářské značky a vpisky, na konci tisku rukopisné alchymistické recepty a poznámky. Na zadním přídělstí latinské distichon.	August Schönebecke von Schönebeck – Martin Mladoch 1646 – Karel František Benjaminek ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástřizl
16.007, 16.008	26	Von den... Bezoarischen Steinen, Typis Voegelianis 1601.	světlá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zachované zelené tkanice.	Na titulním listu "Ex Lib C. F. B. L. B. de Zzastrizli"	čtenářské značky, za prvním přízvukem (Von dem Ligno Guayaco, Veogelianis 1603) několik folií rukopisných poznámek.	Karel František Benjaminek ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástřizl
16.046	29	Hadriani a Mynsicht The-saurus... de philosophorum lapide etc., Lübeck 1646	světlá slepotisková, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", Dochována jedna spona ze dvou. Zelená ořížka.	Na rubu titulního listu "Ex Libris Caroli Francisci Beniamini Liberi Baronis de Zzastrizli"	zcela čistý exemplář, pouze u desek jsou zbytky nějaké rostliny, které jsou passim i u jiných svazků téže provenience.	Karel František Benjaminek ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástřizl
16.899	13	Quadrupartium botanicum, Štrasburk 1667	světlá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, na zadní desce (asi omylem) supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na přesádce "Ex Libris Caroli Franc. Beniamini L. B. de Zzastrizli"	čtenářské značky, v závěru tisku vevážno několik listů s rukopisnými poznámkami k tématu, např.: De conventu sagarum ad sua sabatta...	Karel František Benjaminek ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástřizl
16.949	36	B. Carrichter's Kreutter- und Arzneybuch, Norimberk 1652	vazba z makulatury středověkého rukopisu, hřbet bez iniciál i čísla, supralibros červené zláčené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL"	Na zadní předšádce: "Johann Gobel?"	čistý exemplář	Johann Gobel? – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástřizl

Signatura	Signatura-ZKLRRZ	Titul	Vazba	Povolenice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
17.007	52	Cista medica, Kodaň 1662	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.ZZASTRIZL. SVSAN.C.LI.Z.R.P.Z.ZASTRIZL". Dochovány zelené tkanice. Zelená ořízka.	Na titulním listu "Ex Libris C. F. B. Libert Baronis de Zzastrizel"	ojedinelé čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
17.034	asi 60	Lexicon medicum graeco-latinum, Rotterdam 1657	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.ZZASTRIZL. SVSAN.C.LI.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Francisci Beniamini Liberi Baronis de Zzastrizel"	ojedinelé čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
17.858	54	Joh. Jonstoni Polyhistoris pars V., s.a., s.l.	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.ZZASTRIZL. SVSAN.C.LI.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Francisci Beniamini L.:B: de Zzastrizel"	čistý exemplář	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
19.927	70	Horstii ...de tuenda sanitate, Marburg 1648	světla slepotosíková, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.ZZASTRIZL. SVSAN.C.LI.Z.R.P.Z.ZASTRIZL". Dochovány obě spony. Zelená ořízka.	Na titulním listu "Ex Libris C. F. B. Libert Baronis de Zzastrizel" (konec nečitelný, překryvý razítkem knihovny).	Předvázána řada folií s rukopisnými recepty, také další vevázána v tisku a opět dále na konci tisku. Více rukou. Čtenářské značky.	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
20.191	45	M. Z. Itinerarii Germaniae, Ulm 1662	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.W.M.P.ZZASTRIZL. SVSAN.C.LI.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Francisci Beniamini L.:B: de Zzastrizel"	čistý exemplář, pouze na rubu titulního listu lusus calami.	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
34.409	22	D. Wenceslaj...ser-tum, Praha 1644	zelená pergamenová vazba se zlatou ořízkou, dvě spony, uprostřed přední desky supralibros červeně zláčené, na hřbetu signatura ZZ psaná světlým písmem, číslo a titul.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli F: B.:L.:B.:De Zzastrizel"	Drobné přepisové textové, latinské.	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
43.164, 43.175	přešlepená štítkem --nezjištěná	Novissima legati Suecici Acta, 1674-1676 a další přívrázky.	vazba lepenková barevná se supralibros červeným zláčením, na hřbetě titul a pod ním rukopisná zkratka M. M. M. a původně i číslo přešlepené štítkem s nápisem "Acta M.M.M."	Na titulním listu "Conventus S. Dominici Boskovicensis ordinis Praedicatorum".	Bez vpisků, pouze čtenářské značky.	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl – konvent sv. Dominika v Boskovicích

Signatura	Signatur-ZKLRZZ	Titul	Vazba	Povolenice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
43.176, 43.183	přeplepená štítkem --nezjištěná	Der alterirte Löwe, Paríž 1673	vazba lepenková barevná se supralibros červeným zlacením, na hřbetě titul a pod ním rukopisná zkratka 3N, a původně i číslo přeplepené štítkem s nápisem "N.N.N." Zachované světlé kožené šňůrky.	bez provenience	čtenářské značky	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
50.989	37	Teutscher Fried mit Schweden, Viden 1648	světělá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, na přání desce také červeně titul, supralibros zlacené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	bez provenience	bez vpisků i značek	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
20.100, 20.102	35	Friedris Martens... Spitzbergische Reise, Hamburg 1675	světělá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zlacené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Fran. B. L. B. de Zzastrzi"	početné latinské a německé vpisky, předvázána kreslená mapa a latinské vpisky v tísku vězvané obrázky a rukopisné dodatky, čtenářské značky.	Karel František Benjamine ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
18.482, 18.483	46	Hungarische, Sie- benbürgische... Chronica, Frankfurt 1665	světělá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ" a zkráceným titulem, supralibros zlacené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Frantz B: (?) von Zzastrzi"	V závěru prvního tisku vězváno několik folií rukopisných poznámek k němu v němčině, v textech čtenářské značky a popsaná záložka. Vložené mapy podlepeny ve dvou případech listy s maďarským rukopisem (asi zbytky dopisu). Na jedné mapě rukopisné odkazy něm.	Karel František Benjamine ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
602.095	26	Annus Ioannis, Praha 1664	světělá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRZZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zlacené "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic. Zelená ořízka.	Na frontispisu "Ex Libris Caroli F. B: L. B. de Zzastrzi", na titulním listu skrtnuté razítko "Ex libris Conv. F. F. Praed. Olomuc"	ojedinelé čtenářské značky	Karel František Benjamine ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli – konvent františkánů v Olomouci
II 31.707	33	Granzius, Historiae Denmark etc., s. a.	Mlékká pergamenová D43vazba s koženými tkanicemi, poškozená, supralibros červeně zlacené, na hřbetě titul a přeplepené číslo a zkratka? světlejší barvou.	bez provenience	na rubu zadní předsádky krátký zápisek (dánsky), na zadním příděti německé verše.	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli

Signatura	Signatura-ZKLRRZ	Titul	Vazba	Povolenice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
15.708	14	Officina sanitatis sive praxis chymica, Norimberk 1677	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", číslem a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.WM.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Francisci Beniamini L. B. de Zastrizl"	množství čtenářských značek, na konci věvávaná folia s rukopisnými výpisky	Karel František Benjaminec ze Zástříž – Jan Bohuš Morkovský ze Zástříž a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástříž
15.012	nečitelné	Gründliche Beschreibung fremder Materialien, Lipsko 1676	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.WM.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Ex Libr. Car. Fran. Ben: Lib. B. de Zastrizl"	v závěru tisku věvávaná folia s rukopisnými výpisky latinskými.	Karel František Benjaminec ze Zástříž – Jan Bohuš Morkovský ze Zástříž a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástříž
15.726	22	Arbor integra et ruinosa hominis, Frankfurt 1657	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.WM.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na kolofónu "Ex Libris Caroli F. L. B. de Zastrizl"	v závěru tisku věvávaná folia s rukopisnými výpisky latinskými dvěma rukama.	Karel František Benjaminec ze Zástříž – Jan Bohuš Morkovský ze Zástříž a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástříž
15.727, 15.728	32	Propugnaculum contra pestem, Straubing 1669	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.WM.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu nezřetelné "Ex Libris Caroli F. B. L. Baronis de Zastrizl"	čtenářské značky, za s. 74 ručně doplněná příloha, za tiskem věvávaná 1 folio s ručně psaným receptem proti moru.	Karel František Benjaminec ze Zástříž – Jan Bohuš Morkovský ze Zástříž a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástříž
16.177	31	Dispensatorium medicum, Frankfurt 1609	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros červeně zláčené "IOAN.B.WM.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zelená ořízka.	Na titulním listu "Ex libris Stanisl: Cusnicii Comp: Gordi: 1609 IV. Non: Quintilis: 1 1/2 Joa" a vedle pozdější "Ex Libr. Car. Fran. Ben: Lib: B: de Zastrizl"	V textu rukou prvního majitele české překlady latinských jmen rostlin, na zadní předšedce a předešlé textové výpisky.	Stanislaus Cusnicus, Zhořelec 1609 – Karel František Benjaminec ze Zástříž – Jan Bohuš Morkovský ze Zástříž a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástříž
17.707	44	Mercurius historicus, Frankfurt 1660	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros červeně zláčené "IOAN.B.WM.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zelená ořízka.	bez proveniencí	čistý exemplář	Jan Bohuš Morkovský ze Zástříž a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástříž
17.858	53	Joh. Jonstoni Poly- historis pars IV., Jena 1667	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.WM.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic. Zelená ořízka.	Na kolofónu "Ex Libris Caroli Franc. Beniamini L. B. de Zastrizl"	čtenářské značky	Karel František Benjaminec ze Zástříž – Jan Bohuš Morkovský ze Zástříž a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástříž
17.858	29	Joh. Jonstoni Poly- historis pars I-III, Jena 1660	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zláčené "IOAN.B.WM.P.Z.ZASTRIZL.SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", zbytky zelených tkanic. Zelená ořízka.	Na kolofónu "Ex Libris Caroli Francisci Beniamini L. B. de Zastrizl"	čistý exemplář	Karel František Benjaminec ze Zástříž – Jan Bohuš Morkovský ze Zástříž a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prácká ze Zástříž

Signatura	Signatura-ZKL RZZ	Titul	Vazba	Povolenice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
19.104	bez čísla	Die polnischen Könige, Norimberg s.a.	světlá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKL RZZ" a zkráceným titulem, supralibros zlatené "IOAN.B.W.M.P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z. .R.P.Z.ASTRIZL", zbytky zelených tkanic. Zelená ořízka.	bez provenience	čistý exemplář	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
19.928	71	Petri Bayri de medendi humani corporis, Frankfurt 1612	světlá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKL RZZ" a zkráceným titulem, supralibros zlatené "IOAN.B.W.M.P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z. .R.P.Z.ASTRIZL", dochovány dvě spony. Zelená ořízka.	Na titulním listu "Ex lib. Geor. Tur-delli S. Gio?" a pozdější "Ex Libris Caroli F. B. L. Baronis de Zastrizl"	čistý exemplář	Georgius Turdelius – Karel František Ben-jamin ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
19.943	nečitelné	De affectionibus hypocondriacis, Vídeň 1671	světlá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKL RZZ" a zkráceným titulem, supralibros zlatené "IOAN.B.W.M.P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z. .R.P.Z.ASTRIZL", dochovány obě zelené tkanice. Zelená ořízka.	Na titulním listu nezřetelné "Ex Libris Caroli F. B. L. B."	čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
II 3.127, 3.129	3	Des heutigen Römischen Reichs Ordnungen, Worms 1535	Velmi zvláštní vazba z tmavohnědé kůže se sponami a z vypichovanými motivy na přední i zadní desce. Uprostřed přední desky zlatené supralibros. Na hřbetě iniciály a titul světlou barvou. Kniha byla před převazbou zřejmě oříznuta podle rukopisného exlibris na titulním listu.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli Fran. Ben. Lib. Bar. De Zastrizl"	čistý exemplář, jen u zadní desky vložený listky rostlin sušené a vyli-sované jako iv některých předchozích exemplářích.	Karel František Benjamin ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
II 14.898	10? neb stovková?	Hortulus sanitatis, Frankfurt 1609	světlá pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKL RZZ" a zkráceným titulem, supralibros zlatené "IOAN.B.W.M.P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z. R.P.Z. .ASTRIZL", dochovány obě zelené tkanice. Zelená ořízka. Poškozený hřbet.	Na titulním listu "Ex Libris Caroli F. B. de Zastrizl"	čtenářské značky, řídké německé, české a latinské marginálie	Karel František Benjamin ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
III 15.402	2	Epitome universam doctrinam complexens, Kolin 1655	světlá pergamenová, hřbet vyspravovaný kozin-kou s červenými iniciálami "ZKL RZZ", supralibros zlatené "IOAN.B.W.M.P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z. .R.P.Z.ASTRIZL". Zbytky kožených tkanic. Zelená ořízka.	Na titulním listu: "Ex Libris Caroli de Zastrizl"	čtenářské značky a stej-nou tužkou připsány v latině, komentující různé lékařské postupy konkrétních lékařů	Karel František Benjamin ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
II 50.842	26	Horologium principum, Lipsko 1615	světlá sílepotisková, hřbet s červenými iniciálami "ZKL RZZ", supralibros zlatené "IOAN.B.W.M. .P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z. R.P.Z.ASTRIZL" a zkráceným titulem, dochovány obě spony. Zelená ořízka.	bez provenience	čistý exemplář	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli

Signatura	Signatur-ZKLRRZ	Titul	Vazba	Povienice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
II 15.404, 15.406	3	Hieronymi Cardiani commentarii, Basilej 1570	světla slepotisková s tlačným supralibros "ISM 1591" (třetí číslice nečetelná) - erb na přední i zadní desce napsím "des heiligen römischen Keyserthumbs Wappen", na přední desce je pře- kryt zlatým záštířelským supralibros, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zlaté "IOAN.B.W.M.P.Z.ZA- STRIZL SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", dochovány obě zelené tkanice. Zelená ořízka.	bez provenience	latinské marginále nečetné, zbytky rostlin u zadní desky	ISM 1591 – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
II 15.436	9	Historia anatomica humani corporis, Frankfurt 1600	krásně dochovaná světlá slepotisková vazba s tlačným a stříbřeným (?) supralibros "SCT 1612", vprostřed přední i zadní desky slepotis- kové obrazy biblických výjevů, hřbet s červe- nými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zlaté "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL- SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL", dochovány obě zelené tkanice.	bez provenience	čistý exemplář, zřejmě restaurovaný, vymeňené předšádkové papíry.	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozena Prak- sická ze Zástřízli
II 17.160	36	Novissime historia- rum repercurssiones, Benátky 1506	velmi dobře zachovaný tisk s rubrikami a ilustracemi. Vazba pozdější světlá slepotis- ková se dvěma sponami. Hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zlaté "IOAN.B.W.M.P.Z.ZASTRIZL- SVSAN.C.I.I.Z.R.P.Z.ZASTRIZL".	Na titulním listu "Ex Libris Caroli de Zastrizl"	čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho man- želka Zuzana Liborie rozená Praksická ze Zástřízli
II 26.784	10	Ost und West-Indis- cher...Lust und Stats Garten, Norim- berk 1668	světla slepotisková, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros velké zlaté "IOAN.BOHUSLAVS WEN CESLAVS MOR- KOWSKY PAN Z ZASTRIZL SVSANNNA CATHA. LIBO. Z ZASTRIZL ROZ. PANI Z ZASTRIZL", dochovány obě jspóny. Zelená ořízka.	bez provenience	čistý exemplář	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozena Prak- sická ze Zástřízli
II 31.713, 31.716	6	Beschreibung ... Criminal-Proces- sen...Nadasedi und Frangepan, Viedeň 1671	vazba lepenková barevná se supralibros červe- ným zlatem, na hřbetě titul (částečně pře- leno štětkem). Ve hřbetě fragment hebrejského rukopisu perg. Zbytky zelených tkanic.	Na titulním listu "Sum Ex Libris Caroli Fran: B: L: B: de Zastrizl". Po tím pozdější "Conventus S. P. Dominici Bozkoviti"	Předvázan list s ilustrací popravy Nádasdyho a dalších, vevázána rukopisná folia se sou- visejícími dokumenty. Čtenářské značky.	Karel František Benjamin ze Zástřízli – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřízli a jeho manželka Zuzana Liborie rozena Prak- sická ze Zástřízli – konvent u sv. Dominika v Boskovicích

Signatura	Signatur-ZKLRRZ	Titul	Vazba	Povolenice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
III 13.770	6	Siben Bücher von dem Feldbau, Strassburg 1579	světla slepotisková na přední desce velkými písmeny napsáno GAA, hřbet se světlými iniciálami "ZKLRRZ"; supralibros zlatené "IOAN.BW.M.P.Z.Z.ASTRZL.SVSAN.C.I.L.Z.R.P.Z.Z.ASTRZL"; a zkráceným titulem, dochovaný obě spony.	na předním i zadním příděsti německé záznamy, zčásti (u provenienčních) přeskřítané, jeden z roku 1634 latinsky vymazaný.	zápisky na zadním příděsti a na dvou předcházejících foliích, němečtina.	GAA – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksčická ze Zástřizl
III 14.383	6	Historia plantarum, Tom. III., Ebroduni 1651	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros velké zlatené "IOAN.BOHUSLAVS WENCESLAVS MORKOWSKY PAN Z ZASTRZIL SVSANNA CATHA. LIBO. Z ZASTRZIL ROZ. PANI Z ZASTRZIL".	Na titulním listu: "Ex Libris Caroli Francisci B: de Zaastrzili"	čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksčická ze Zástřizl
III 14.383	5	Historia plantarum, Tom. II., Ebroduni 1651	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros velké zlatené "IOAN.BOHUSLAVS WENCESLAVS MORKOWSKY PAN Z ZASTRZIL SVSANNA CATHA. LIBO. Z ZASTRZIL ROZ. PANI Z ZASTRZIL".	Na titulním listu: "Ex Libris Caroli Fran. Beniamini L: B: de Zaastrzili"	čtenářské značky, vložené listky rostliny	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksčická ze Zástřizl
III 14.383	4	Historia plantarum, Tom. I., Ebroduni 1650	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros velké zlatené "IOAN.BOHUSLAVS WENCESLAVS MORKOWSKY PAN Z ZASTRZIL SVSANNA CATHA. LIBO. Z ZASTRZIL ROZ. PANI Z ZASTRZIL".	Na titulním listu: "Ex Libris Caroli Fran. Beniamini L: Bar: de Zaastrzili"	čtenářské značky	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksčická ze Zástřizl
III 18.364	8	Neu polirter Geschicht Kunst, Norimberk 1670	světla slepotisková, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros velké zlatené "IOAN.BOHUSLAVS WENCESLAVS MORKOWSKY PAN Z ZASTRZIL SVSANNA CATHA. LIBO. Z ZASTRZIL ROZ. PANI Z ZASTRZIL", dvě spony, červená ořížka.	bez provenience	čistý exemplář	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksčická ze Zástřizl
III 20.003	5	Taverniers Reisebeschreibung... durch Türken, Norimberk 1681	tmavá kůže, zlatené hřbet s červenou zkratkou, číslem a titulem, na přední desce malé zlatené supralibros. Dvě spony, červenomodře střihaná ořížka.	bez provenience	čistý exemplář	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksčická ze Zástřizl
II 19.575	13	Amerika, Meurs, Am 1673	světla slepotisková, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros velké zlatené "IOAN.BOHUSLAVS WENCESLAVS MORKOWSKY PAN Z ZASTRZIL SVSANNA CATHA. LIBO. Z ZASTRZIL ROZ. PANI Z ZASTRZIL", dvě spony, červená ořížka.	bez provenience	čistý exemplář	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Praksčická ze Zástřizl

Signatura	Signatura-ZKLRRZ	Titul	Vazba	Povolenice	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
15.021	24	Pancovii Herbarium, Kolin nad Správou 1673	světla pergamenová, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ" a zkráceným titulem, supralibros zlatené "IOAN.B.W.M.P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ASTRIZL", zbytky zelených tkanic. Zelená ořízka.	Na titulním listu "Ex Libris Carolli Fran. Ben. L. B. de Zastrizl".	Předvážány výpisky o desetiřadí rukopisné s celostránkovou ilustrací, na konci titku vevážána rukopisná folia s českým a německým rejstříkem bylin a dalšími poznámkami a recepty. Také v tisku vevážány listy a listky s rukopisnými poznámkami.	Karel Frantšek Benjamin ze Zástřížl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřížl a jeho manželka Zuzana Liborie rozena Praksická ze Zástřížl
III 9.218	3	Bau und Wasser Kunst, Norimberk s.a.	světla slepotisková, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ"; supralibros zlatené "IOAN.B.W.M.P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ASTRIZL"; a zkráceným titulem, dochována jedna spona. Zelená ořízka.	Na předním příděří rukopisné exlibris Jana Bohuše ze Zástřížl: "Ex Libris Illustris: Dni. Dni. Ioannis, Bohuslai, Wenceslai, Liberi Baronis a Zastrizl. Hereditarii Dni. In Boskkowitz. Malenowitz. Et Gessenetz. Sacrae. Caesa. Maies. Consiliarii etc."	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřížl (vlastní exlibris, ne alianční) – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřížl a jeho manželka Zuzana Liborie rozena Praksická ze Zástřížl	
25.507	28	Les visiones de don Francesco de Quevedoville oder Wunderbahre Satyrische geschichte, Strasburk s.a.	tmavá kůže, na přední desce malé červené zlatené supralibros, dochované dvě spony. Na hřbetě původně monogram titul a číslovět- lou barvou, nyní přelepený listkem s titulem.			Jan Bohuš Morkovský ze Zástřížl a jeho manželka Zuzana Liborie rozena Praksická ze Zástřížl
II 13.802	14	Beschreibung aller funemisten Mineralischen Ertzt und Bergkwercks arten, Frankfurt 1580	světla pergamenová měkká, hřbet s červenými iniciálami "ZKLRRZ", supralibros zlatené červené "IOAN.B.W.M.P.Z.ASTRIZL.SVSAN.C.L.I.Z.R.P.Z.ASTRIZL"; a zkráceným titulem.	Na titulním listu "Ad usum fr. Gabriels Ilesny Minimi Ex dono Generosi Dni Jacobi Wolken Monetae Praefecti Praegae 12. Septembr. 1647"	Jakob Wolken, mincmistr, Praha – Gabriel Ilesny, Praha 1647 – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřížl a jeho manželka Zuzana Liborie rozena Praksická ze Zástřížl	
II 19.586	38	Trattato delle Piante et Immagini de Sacri Edifizi di Terra Santa, Florencia s.a.	vazba slepotisková, černé barvené se zelenými tkanicemi, na přední desce malé zlatené supralibros, na hřbetě světým písmem částečně přelepený monogram, titul a číslo.			Jan Bohuš Morkovský ze Zástřížl a jeho manželka Zuzana Liborie rozena Praksická ze Zástřížl

Signatura	Signatur-ZKLRZZ	Titul	Vazba	Povolenie	Poznámky, vpisky	Vlastníci chronologicky
III 18.358	přemalované číslo, snad 67	Ortelius redivivus... oder der Ungarischen Kriegs-Empörungen Historische Beschreibung, Frankfurt 1665	světlá pergamenová vazba s malým zlateným supralibros, monogram na hřbetě později zařten.	bez provenience		Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
IV 51.744/1	4	Novus atlas, das ist Weltbeschreibung, Erster Theil, Amsterdam Blaeu, 1641	vazba světla pergamenová se zlatenými tlačennými ornamenty, uprostřed velké červené zlatené supralibros. Z hřbetu zachován pouze fragment bez monogramu, s číslem a titulem.	bez provenience.	kolorovaný titulní list	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
IV 51.744 /2	6	Novus atlas, das ist Weltbeschreibung, Drittes Theil, Amsterdam Blaeu, 1642	vazba světla pergamenová se zlatenými tlačennými ornamenty, uprostřed velké červené zlatené supralibros. Na hřbetě červeně monogram s číslem a titulem.	bez provenience	kolorovaný titulní list	Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
IV 51.744/3	3	Novus atlas, das ist Weltbeschreibung, Ander Theil, Amsterdam Blaeu, 1642				Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
II 20.017	28	Navigatio in Regnum Congo Ioanni de Brii, Frankfurt 1598	vazba světla pergamenová s tlačennými stříbrnými (?) ozdobami, uprostřed malé červené zlatené supralibros. Na zadní desce (což je výjimka) červeně monogram, titul a číslo. Tamtéž uprostřed tlačenné stříbrné supralibros pánů z Hradce (ve čtvrceném štítu se zlatou kotvou a zlatým písmenem "M" zelený vavřínový věnec a zlatočerveně dělené pole; další supralibros - možná slavatovské, pokud se jednalo o alianční erb Lucie Otýlie z Hradce provdané za Vilema Slavatu - bylo zřejmě na přední desce překryto zástráželským). Na hřbetě přelepené číslo. Zelené tkance. Chybí titulní list.		vpisky rumělkou NB, latinské marginálně	páni z Hradce a snad Slavatové – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl
14.640	48	Sachs z Löwenheimu. Grammatologia curiosa,	Vazba světla hladká pergamenová. Na přední desce malé zlatené zástrážlovské supralibros, na hřbetě červený monogram s číslem a zkráceným titulem.	Na předsádce rukopisné exlibris: "Ex Libris Caroli Francisci Benjamin L. B. de Zaastrizl".	čtenářské vpisky Karla Františka	Karel František Benjamin ze Zástřizl – Jan Bohuš Morkovský ze Zástřizl a jeho manželka Zuzana Liborie rozená Prackšická ze Zástřizl